

Висновки. Отже, останніми роками вітчизняні банки активно працюють над збільшенням свого капіталу з метою підвищення конкурентоспроможності та зменшення ризиків. Україна має встановлені стандарти капіталу для банків, розрахунки яких описані в Інструкції щодо регулювання банківської діяльності.

Внесені зміни до облікових процедур Національним банком України щодо формування та реєстрації статутного капіталу банків призвели до поліпшення процесу формування та реєстрації цього капіталу, що є ключовим складником власного капіталу. Ці зміни сприяли швидшому зростанню капіталу банків та покращенню їх діяльності, надійності і фінансової стійкості. У контексті наближення фінансової кризи проблема капіталізації та оцінки достатності капіталу банку стає особливо актуальною і вимагає окремого дослідження.

Abstract. The article examines the essence of the process and principle of the formation of the bank's own capital, as well as examines its main functions and stages of development. It is highlighted that the effective functioning of the mechanism of formation of the bank's own capital is possible only under the condition of optimal use of its various components.

Keywords: bank capital, structure of bank equity capital, mechanism of formation of bank equity capital.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Антонюк О. І. Особливості формування капіталу комерційними банками в Україні. *Інноваційна економіка*. 2014. № 50. С. 160–164.
2. Про банки і банківську діяльність: Закон України від 07.12.2000 р. № 2121–III. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2121-14>
3. International Convergence of Capital Measurement and Capital Standards. *A Revised Framework. Bank Committee on banking supervision. Basel*. November 2005. URL: <http://www.bis.org>
4. Про затвердження нормативно-правових актів Національного банку України з бухгалтерського обліку від 11.09.2017 № 89. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/v0089500-17>
5. Кириленко В. Б. Статутний капітал банку: особливості формування. *Фінанси, облік і аудит*. 2010. № 15. С. 257–264.
6. Кіндрацька Л. М. Фінансовий та управлінський облік в банках: підручник. Київ: КНЕУ, 2008. 816 с.

УДК 658:005.3]:658.14/.17(047.32)

РОЛЬ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ В УПРАВЛІННІ ПІДПРИЄМСТВОМ

А. П. Ніколаєва, М. О. Орехов

Анотація. Стаття розглядає важливість фінансової звітності в управлінні підприємством та її вплив на прийняття стратегічних і оперативних рішень. У статті проаналізовано основні впливи фінансового звіту, як-от баланс, звіт про прибутки та збитки, звіт про зміни власного капіталу та звіт про генерування готівки, розглянуто їх роль у наданні об'єктивної інформації про фінансовий стан підприємства. Виявлено основні проблеми, які можуть виникнути в процесі аналізу фінансового звіту, як-от неоднозначність інформації та відсутність єдиної методології аналізу, і запропоновано шляхи їх вирішення. Відповідно у статті запропоновано підходи до ефективного використання фінансової звітності як інструменту для управління підприємством, що допоможе підприємствам досягти стійкого розвитку та конкурентоспроможності в сучасному бізнес-середовищі.

Ключові слова: фінансова звітність, управління підприємством, стратегічне управління, оперативне управління, фінансовий аналіз, проблеми управління.

Вступ. Фінансова звітність – це система звітних документів, що ґрунтуються на даних бухгалтерського обліку. Її мета – надати узагальнену інформацію про фінансовий стан, діяльність та зміни в ньому протягом звітного періоду. Ця інформація використовується для прийняття ділових рішень.

Звітність – це сукупність облікових даних, що дають змогу оцінити ефективність господарської діяльності підприємства. Процес обліку завершується складанням звітності, яка базується на поточних даних. Звітність є основою для аналізу фінансового стану підприємства. З її допомогою обчислюються економічні показники, необхідні для менеджменту.

Останні дослідження та публікації свідчать про постійний розвиток та зміну підходів до управління підприємствами на основі фінансової інформації. Автори попередніх досліджень

спираються на різноманітні теоретичні та практичні підходи до вирішення цієї проблеми, виявляючи ключові аспекти та інструменти управління. Аналіз останніх досліджень показує, що фінансова звітність стає все більш істотною у контексті швидкозмінюваного бізнес-середовища та потреб ринку. Вона є не лише джерелом інформації про фінансовий стан підприємства, але й інструментом для прийняття стратегічних і тактичних рішень на різних рівнях управління.

Аналіз дослідження проблеми. В умовах жорстокої конкуренції та динамічного розвитку ринку ефективно управління підприємством стає все більш важливим. Одним із ключових інструментів такого управління є фінансова звітність, яка надає інформацію про фінансовий стан, результати діяльності та рух коштів підприємства.

Мета статті – дослідити роль та важливість фінансової звітності в управлінні підприємством; визначити ключові аспекти, які підкреслюють значення фінансової звітності для прийняття обґрунтованих стратегічних та оперативних рішень, забезпечення стійкого розвитку та конкурентоспроможності підприємства; проаналізувати проблематику та визначити переваги використання фінансової звітності в менеджменті.

Виклад основного матеріалу. В сучасному світі, коли конкуренція на ринку стає все більшою, а умови бізнесу постійно змінюються, ефективно управління підприємством стає надзвичайно важливим для досягнення успіху та стабільності. Однак без належного інструментарію керівництво не може приймати обґрунтованих рішень, які б забезпечили стійкий розвиток компанії. У цьому контексті роль фінансової звітності виявляється невід’ємною та визначальною.

Фінансова звітність не лише відображає фінансове становище підприємства на певний момент часу, але й є ключовим інструментом для аналізу, планування та прийняття стратегічних і оперативних рішень. Вона надає об’єктивну інформацію про прибутковість, ліквідність, фінансовий стан і стабільність підприємства, що є основою для розроблення ефективних стратегій розвитку та фінансового планування [1].

Управління підприємством – це комплексний процес, який вимагає обробки різноманітних інформаційних потоків. Ефективно управління ґрунтується на оперативній і достовірній інформації, яка відображена у звітності. Звітність слугує основним джерелом для контролю стану підприємства щодо досягнення поставлених цілей. Залежно від потреб користувачів і зацікавленості в інформації звітність може мати різні форми та види [2].

Аналіз ролі фінансової звітності у керуванні підприємством розкриває важливість цього інструменту для успішного функціонування та розвитку бізнесу. Фінансова звітність не лише відображає фінансове становище підприємства на певний момент часу, але й надає інформацію, яка є ключовою для прийняття стратегічних та оперативних рішень.

Розглянемо основні види фінансових звітів, які необхідно регулярно складати й аналізувати для ефективного управління [3]:

1. **Баланс:** цей звіт надає узагальнену інформацію про фінансовий стан підприємства на певну дату. Він включає активи, зобов’язання та власний капітал компанії, що дає змогу керівнику отримати уявлення про її фінансову стійкість та ліквідність.

2. **Звіт про прибутки та збитки:** цей звіт відображає доходи, витрати та прибутки підприємства протягом певного періоду, включно зі змінами у капіталі акціонерів та нерозподіленими прибутками.

3. **Звіт про зміни власного капіталу:** цей звіт показує зміни у власному капіталі підприємства протягом певного періоду, включно зі змінами у капіталі акціонерів та нерозподіленими прибутками.

4. **Звіт про генерування готівки:** цей звіт вказує на джерела та використання готівки компанією протягом певного періоду, що допомагає керівнику контролювати грошові потоки та управління ліквідністю.

Тому розглянемо ключові аспекти значення фінансової звітності [4]:

1. **Прийняття обґрунтованих стратегічних та оперативних рішень:**

• Аналіз фінансового стану: баланс, звіт про прибутки та збитки, звіт про рух грошових коштів та інші форми звітності надають чітку картину фінансового здоров’я підприємства. Ця інформація використовується для оцінки ризиків, виявлення потенційних проблем та прийняття кращих управлінських рішень.

- Прогнозування та планування: фінансова звітність слугує основою для прогнозування майбутніх результатів діяльності, планування бюджетів та розробки стратегії розвитку.

- Оцінка ефективності: а допомогою фінансових показників можна оцінити ефективність роботи різних підрозділів та окремих проєктів, а також вистежувати прогрес у досягненні поставлених цілей.

2. Забезпечення стійкого розвитку:

- Визначення пріоритетів інвестування: фінансова звітність допомагає визначити, в які активи та напрями діяльності найвигідніше вкладати кошти, щоб забезпечити стійке зростання та розвиток.

- Оцінка ризиків: фінансові показники дають змогу оцінити ризики, пов'язані з діяльністю підприємства, та розробити план їх мінімізації.

- Підвищення прозорості для інвестування: фінансова звітність забезпечує прозорість діяльності підприємства для акціонерів, інвесторів, кредиторів та інших зацікавлених сторін.

3. Підвищення конкурентоспроможності:

- Порівняння з конкурентами: це дає можливість порівняти показники свого підприємства з показниками конкурентів та визначити свої сильні та слабкі сторони.

- Розробка конкурентної стратегії: на основі аналізу фінансової звітності можна розробити конкурентну стратегію, яка допоможе підприємству випередити конкурентів.

- Залучення інвестицій: фінансова звітність, що свідчить про стійке фінансове становище та перспективи розвитку, може допомогти залучити інвестиції для розширення та модернізації виробництва.

Але також потрібно враховувати проблеми фінансової звітності в управлінні підприємством через постійні зміни в ринку. Проте на шляху до її ефективного використання можуть з'явитися численні виклики та проблеми. Для досягнення стійкого розвитку та конкурентоспроможності підприємства необхідно звернути увагу на ключові аспекти, що впливають на якість і достовірність фінансової звітності. Тому для цього потрібно розглянути проблеми, які можуть виникнути в процесі аналізу та використання фінансових звітів, а також знайти шляхи їх вирішення.

Насамперед однією з проблем може бути неоднозначність та неповнота інформації, що міститься у фінансових звітах. Деякі аспекти діяльності підприємства можуть бути недостатньо відображені або неправильно інтерпретовані у звітах, що може призвести до неточного аналізу та прийняття неправильних рішень.

Другою проблемою є відсутність єдиної методології аналізу звітності. Різні методи та підходи до аналізу можуть призвести до різних результатів та висновків, що ускладнює процес прийняття рішень.

До того ж іноді фінансові звіти можуть бути піддані маніпуляціям або фальсифікації, що призводить до викривлення реального фінансового стану підприємства. Це створює ризики для інвесторів, кредиторів та інших зацікавлених сторін, а також підриває довіру до фінансової звітності як інструменту управління.

Також проблемою може бути обмежена спроможність фінансової звітності передбачити майбутні ризики та виклики для підприємства. Хоча звіти надають історичні дані про фінансову діяльність, вони можуть бути обмежені у здатності передбачати майбутні події та їх вплив на бізнес.

Для вирішення вищезазначених проблем із фінансовою звітністю в управлінні підприємством можна вжити низку заходів:

1. Покращення якості інформації: важливо забезпечити, щоб інформація, яка міститься у фінансовому звіті, була точною, повною і доступною. Цього можна досягти шляхом впровадження стандартів бухгалтерського обліку, аудиту та звітності, а також ретельно контролю за процесом складання звіту.

2. Навчання та підвищення кваліфікації персоналу: запровадження програм навчання для працівників, які працюють з фінансовою звітністю, може допомогти забезпечити, що вони ро-

зуміють стандарти бухгалтерського обліку і процедури аудиту. Це допоможе уникнути помилок і сприятиме вчасному виявленню будь-яких недоліків.

3. Запобігання маніпуляціям: необхідно встановити ефективні системи внутрішнього контролю та аудиту, які запобігатимуть можливості маніпулювання фінансовим звітом. Також важливо збільшити прозорість і відкритість в управлінні фінансовою звітністю.

4. Використання додаткових інструментів аналізу: паралельно з фінансовими звітами можна використовувати інші інструменти аналізу, як-от оперативні звіти, ринкові дослідження, фінансові моделі тощо, що дасть змогу отримати більш повну картину стану підприємства.

5. Розробка прогностичних моделей: для зменшення обмежень у передбаченні майбутніх ризиків і викликів можна зробити прогностичні моделі на основі історичних даних та зовнішніх факторів, які допоможуть прогнозувати можливий розвиток подій.

Отже, ці заходи допоможуть покращити якість фінансової звітності та забезпечити її більш ефективне використання в управлінні підприємством. Адже для прийняття кращих економічних рішень та ефективного фінансового управління підприємство має розробляти форми фінансової звітності так, щоб вони забезпечували можливість оцінити та проаналізувати фінансовий стан підприємства, його результати та грошові потоки за відповідний період. До того ж ці форми повинні допомагати у плануванні фінансової політики на майбутнє та забезпечувати управління фінансами в такий спосіб, щоб досягти більшого прибутку, ніж у попередній період.

Висновки. Фінансова звітність є невід'ємною частиною управління будь-яким підприємством. Вона надає керівництву інформацію для прийняття стратегічних та оперативних рішень. Основні види фінансових звітів, як-от баланс, звіт про прибутки та збитки, звіт про зміни власного капіталу та звіт про генерування готівки, дають змогу керівництву отримати уявлення про фінансовий стан підприємства, його фінансові результати, зміни в капіталі та управління грошовими потоками. Однак проблеми, як-от неоднозначність інформації, відсутність єдиної методології аналізу та можливість маніпуляцій, потребують уваги. Застосування чітких стандартів, розвиток внутрішнього контролю та використання передових методів аналізу можуть допомогти забезпечити якість та достовірність фінансової звітності. Ефективне використання фінансової звітності допомагає підприємству досягти стійкого розвитку та конкурентоспроможності, ідентифікувати ризики та визначити оптимальні стратегічні напрями для майбутнього успіху.

Abstract. This article examines the importance of financial reporting in enterprise management and its impact on strategic and operational decision-making. It analyzes the main influences of the financial statement, such as the balance sheet, the income statement, the statement of changes in equity and the statement of cash generation, considering their role in providing objective information about the financial condition of the enterprise. In addition, the article reveals the main problems that can be found in the process of financial statement analysis, such as the ambiguity of information and the demonstration of a single analysis methodology and suggests ways to solve them. accordingly, the article proposes approaches to the effective use of financial reporting as a tool for enterprise management, which will help enterprises achieve sustainable development and competitiveness in the modern business environment.

Keywords: financial reporting, enterprise management, strategic management, operational management, financial analysis, management issues.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Омеляненко Т. В., Барабас Д. О., Вакуленко А. В. Управління конкурентоспроможністю підприємства: навч.-метод. посібник для самостійного вивчення дисциплін. Київ: КНЕУ, 2006. 272 с. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/197261326.pdf>

2. Ірина Демко, Руслана Шурпенкова. Вивчення ролі фінансової звітності в процесі прийняття управлінських рішень. URL: <https://repozytorium.ukw.edu.pl/bitstream/handle/item/3797/The%20Role%20of%20Financial%20Statements%20in%20the%20Process%20of%20Managerial%20Decision%20Making.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

3. Проміжною фінансовою звітністю є Баланс і Звіт про фінансові результати. Мінфін вніс зміни до НП(С)БО 1 та 2. URL: <https://news.dtk.ua/accounting/chart-of-account/49203-promiznoiu-finzvintnistiu-je-balans-ta-zvit-pro-finrezultat-minfin-vnis-zmini-do-npsbo-1-ta-4>

4. Величко В. В. Конспект лекцій з дисципліни «Управління економікою підприємства». URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/158566932.pdf>